

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.5.01

JEL Classification F10

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.062>

Ганна ДАВИДЕНКО,
асистент кафедри міжнародного обліку і аудиту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»,
пр. Перемоги, 54/1, м. Київ, 03057, Україна.
E-mail: andavydenko@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0275-5197>

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ГАРМОНІЗАЦІЮ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ ТА ЄС

Давиденко Г. Вплив інтеграційних процесів на гармонізацію стандартів України та ЄС. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. Вип. 3. С. 62 – 73. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.062>

Davydenko, H. (2019). Vplyv intehratsiinykh protsesiv na harmonizatsiiu standartiv Ukrainy ta YES [Influence of integration processes on harmonization of Ukraine and EU standards]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, Vol. 3. P. 62 – 73. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.062>

Анотація

Вступ. Після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС перед Україною постала проблема в торгівлі з Євросоюзом, оскільки очікувалось, що головною перешкодою стануть нетарифні обмеження. Скасування тарифних бар'єрів для вітчизняних товаровиробників мало б сприяти зростанню експорту продукції до країн ЄС, але для більшості виробників в майже всіх сферах діяльності це виявилось недосяжною метою, оскільки український товаровиробник відразу ж зіштовхнувся з проблемою невідповідності свого товару різноманітним технічним регламентам, що діють в ЄС. Таким чином, метою праці стало дослідження щодо підтримки конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника на міжнародних ринках, а саме взаємодія державного управління та ринкового саморегулювання на загальнодержавному, регіональному та галузевому рівнях. Важливою для українських виробників є Угода про оцінку відповідності та прийняття

© Ганна Давиденко, 2019.

стандартів. Так, було прийнято нові Закони України «Про стандартизацію», «Про метрологію та метрологічну діяльність» та «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», а з метою їх реалізації було схвалено Стратегію розвитку системи технічного регулювання, а також розроблено та прийнято понад 80 нормативно-правових актів.

Метою статті є пошук механізмів державного управління упровадженням стандартів Європейського Союзу, а також гармонізації та адаптації українського законодавства до політики якості ЄС.

Методи дослідження. Використовуючи теоретичні та методологічні положення, розглянуто пріоритетні напрями впровадження та гармонізації європейських стандартів для України: стандартизація та сертифікація продукції, а також напрями розвитку механізму державного регулювання активізації імпортного потенціалу вітчизняних підприємств. Крім цього, розглянуто системи стандартів харчових продуктів HACCP. На даний час визнані такі стандарти: «BRC Technical Standard», голландський стандарт «Dutch HACCP Standard» «International Standard for Auditing Food Suppliers», міжнародний стандарт на харчові продукти (IFS), стандарт безпечності і якості харчових продуктів «SQF 2000 Standard».

Результати. Можна стверджувати, що стандарти, до яких наразі частина українських експортерів непристосована, стають вагомішою перешкодою лібералізації торгівлі з ЄС. І попри те, що було прийнято важливі для українських виробників Закони України «Про стандартизацію», «Про метрологію та метрологічну діяльність» та «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», а з метою їх реалізації було схвалено Стратегію розвитку системи технічного регулювання, а також розроблено та прийнято понад 80 нормативно-правових актів, питання подальшої гармонізації є вкрай важливим та актуальним, оскільки дасть можливість вітчизняним товаровиробникам реалізовувати на ринку ЄС свою продукцію, яка охоплена Угодою, без проходження додаткових процедур оцінки відповідності.

Перспективи. Подальші дослідження мають стосуватись розробки механізмів державного управління, усунення проблем впровадження європейських стандартів у сфері економіки України, забезпечити розвиток значної кількості економічних галузей України і, що найголовніше, ефективний розвиток соціальної інфраструктури села та створити фундамент для належного економічного рівня його мешканців.

Ключові слова: стандарти, технічні бар'єри, технічне регулювання, міжнародна торгівля, Україна, ЄС.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 12.

Abstract

Hanna Davydenko

INFLUENCE OF INTEGRATION PROCESSES ON HARMONIZATION OF UKRAINE AND EU STANDARDS

Introduction. Following the signing of the Association Agreement between Ukraine and the EU, Ukraine faces the problem in trade with the EU, as it was expected that the main

obstacle would be non-tariff restrictions. The lifting of tariff barriers for domestic producers should help to increase exports to EU countries, but unfortunately for most manufacturers in almost all fields of activity this proved to be an unachievable goal, as the Ukrainian producer immediately faced the problem of non-conformity of the goods with various diversified technical regulations in the EU. Thus, the purpose of the work was to study the importance of maintaining the competitiveness of domestic producers in international markets, namely the interaction of public administration and market self-regulation at national, regional and sectoral levels. As the Agreement on Conformity Assessment and Adoption of Standards is important for Ukrainian manufacturers, new Laws of Ukraine «On Standardization», «On Metrology and Metrological Activity» and «On Technical Regulations and Conformity Assessment» were adopted. Development Strategy system of technical regulation was approved for the purpose of their implementation, and more than 80 regulatory acts have been developed and adopted.

***The purpose** of the article is to look for mechanisms of public administration to implement the standards of the European Union, as well as to harmonize and adapt Ukrainian legislation to EU quality policy.*

***Methods of research.** Using theoretical and methodological provisions, priority directions of implementation and harmonization of European standards for Ukraine are considered: standardization and certification of products, as well as directions of development of the mechanism of state regulation of activation of the import potential of domestic enterprises. In addition, the HACCP Food Standards Systems were considered. The following standards are currently recognized: BRC Technical Standard, Dutch HACCP Standard, International Standard for Auditing Food Suppliers, International Food Standard (IFS), SQF 2000 Standard for Food Safety and Quality.*

***Results.** It can be argued that standards to which some Ukrainian exporters are currently not adapted are becoming a major obstacle to trade liberalization with the EU. And despite the fact that the Laws of Ukraine «On Standardization», «On Metrology and Metrological Activity» and «On Technical Regulations and Conformity Assessment», important for Ukrainian manufacturers, were adopted. The Strategy of development of the technical regulation system was approved for the purpose of the laws implementation together with other developed 80 regulatory acts. The issue of further harmonization is extremely important and urgent as it will allow domestic producers to sell their products covered by the Agreement on the EU market without additional conformity assessment procedures.*

***Discussion.** Further studies should address the development of public administration mechanisms and the problems of implementing European standards in the Ukrainian economy, and ensure the development of a significant number of Ukrainian economic sectors. And, most importantly, the effective development of the social infrastructure of the village should be ensured and the foundation for the proper economic level of its inhabitants should be created.*

Key words: standards, technical barriers, technical regulation, international trade, Ukraine, EU.

Formulas: 0, Fig .: 0, Tables: 0, Bibl. 12.

Актуальність теми. Свій європейський вибір Україна почала з переговорів щодо Угоди про асоціацію у 2007 р., а в 2008 р. – щодо зони вільної торгівлі (ЗВТ). Набуття чинності економічної частини цієї Угоди сприяло трансформації вітчизняної інфраструктури якості до вимог, принципів та практик, що існують в Європейському співтоваристві. Виходячи із вищенаведеного, метою даної статті є характеристика основних особливостей механізмів державного управління аграрним сектором України у контексті пошуків напрямів упровадження європейських стандартів. Завданням статті є формування державно-управлінських механізмів щодо адаптації державного управління аграрним сектором до стандартів ЄС.

Аналіз останніх досліджень. Вивчення проблем євроінтеграції товаровиробників є достатньо новим напрямом у розробках проблем механізмів державного управління. Даним питанням займались, зокрема, П. І. Гайдуцький, Р. В. Бичківський, Т. П. Паламарчук, Л. Віткін та багато інших.

Метою статті є пошук механізмів державного управління упровадженням стандартів Європейського Союзу, а також гармонізації та адаптації українського законодавства до політики якості ЄС.

Виклад основного матеріалу. Слід наголосити, що в Україні є умови для активної інтеграції зі світовими процесами. Однією з цих категорій є торгівля, оскільки показник відкритості для торгівлі є вищими від середнього, крім цього, є рівень торгових надходжень (сума експорту і імпорту) у ВВП (111%, тоді як середній показник в індексі становить 99%) [1]. В цей час ефект від даних показників нівелює оцінка «нижче від середнього», причиною цього є тарифні та нетарифні бар'єри. Слід зазначити, що при підписанні Угоди про асоціацію між Україною та ЄС очікувалось, що головною проблемою в торгівлі України з Євросоюзом стануть не стільки мита, скільки нетарифні обмеження. Беручи до уваги пріоритетність економічних напрямів євроінтеграції, державне управління секторами економіки має спиратись на нові та якісні методи, що можуть забезпечувати більш ефективний розвиток економіки [2]. На сьогодні геополітичні дані України – це регулююча роль держави для збільшення експорту та захисту внутрішнього ринку.

Політика Європейського Союзу щодо забезпечення якості і захисту прав споживачів почала свій розвиток майже одночасно зі створенням Європейського економічного співтовариства. А це впливає на всі напрями економічного розвитку європейської спільноти. В процесі створення єдиного європейського ринку були розроблені єдині стандарти та підходи до технічних регламентів, а також гармонізовані національні стандарти і системи якості. Стандарти (ISO 9000 та європейські аналоги серії 29000) мали за мету гарантувати високу якість та захистити споживача від неякісної продукції, а також не дозволяти виробнику продавати неякісний товар [3]. Слід зазначити, що тільки встановлення стандартів не вирішувало проблему якості продукції, європейське співтовариство зіштовхнулось з необхідністю створення незалежної організації, яка б мала за мету сертифікувати товари, що поставляються на європейські ринки. Крім цього, була необхідність в створенні єдиних законодавчих вимог для забезпечення якості товарів під час їх виробництва та за уніфікованих стандартів і процедур перевірки якості товарів.

В 1988 р. була підписана Угода про створення Європейської фундації управління якістю, її підписали 14 президентів найбільших фірм Західної Європи. Область її діяльності була визначена у підтримці керівників європейських компаній в процесі створення якісного продукту та отримання переваг над конкурентами; стимулюванні та допомозі учасникам в покращенні якості та піднятті культури європейської якості [4, с. 347].

Скасування тарифних бар'єрів для вітчизняних товаровиробників мало б сприяти зростанню експорту продукції до країн ЄС, але для більшості виробників в майже всіх сферах діяльності це виявилось недосяжною метою. Оскільки український товаровиробник відразу ж зіштовхнувся з проблемою невідповідності свого товару різноманітним технічним регламентам, що діють в ЄС, продукція не може реалізуватись в країнах європейського співтовариства [5].

На нашу думку, найбільш важливою для українських виробників є Угода про оцінку відповідності та прийняття стандартів (Угода АСАА), яка має бути підписана як протокол до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Так у статтях 53–58 Угоди про асоціацію з ЄС прописані обов'язки України щодо необхідності проведення реформ в системах технічного регулювання, стандартизації та метрології. Гармонізація українського законодавства дозволить забезпечити відповідну якість нехарчових товарів, впровадити в промислових секторах процеси та методи виробництва, що відповідають європейським. Поступово вживаються заходи для досягнення відповідності технічним регламентам ЄС, а також системам стандартизації, акредитації, метрології та у роботі з оцінки відповідності. Слід згадати, що Україною дотримуються принципи та практики, що прописані рішеннями та регламентами Європейського співтовариства.

Положеннями декларується, що країни-учасниці будуть співпрацювати у відповідних сферах, маючи за мету покращення умов доступу до ринків і розвитку систем технічного регулювання. Слід зауважити, що Європейський Союз висловив готовність підтримати роботу українських урядових і неурядових організацій, що займаються стандартизацією. Так, європейською стороною було перевірено процес наближення вітчизняного законодавства відповідно до європейського в рамках підписання Угоди АСАА та зазначено в цілому позитивні зрушення. Наступним кроком має бути оцінка окремих складових вітчизняної інфраструктури якості товарів, а саме: оцінка відповідності, стандартизація, акредитація, метрологія та ринковий нагляд.

Додатком III до Угоди визначено сфери для гармонізації. Слід наголосити, що мова йде не тільки про горизонтальні (рамкові) закони, де йдеться про загальні вимоги до безпеки товарів, а й про вертикальні галузеві закони. Також у даному додатку прописано галузі виробництва, які потрібно гармонізувати відповідно до європейського технічного регулювання. На даний момент готується підписання Угоди АСАА в 4-х секторах української промисловості, а саме низьковольтне обладнання (Технічний регламент низьковольтного електричного обладнання, затверджений Постановою Уряду № 1067 від 16.12.2015 р.), електромагнітна сумісність (Технічний регламент електромагнітної сумісності обладнання, затверджений Постановою Уряду № 1077 від 16.12.2015 р.), машини (Технічний регламент безпеки машин, затверджений Постановою Уряду № 62 від 30.01.2013 р.) і прості посудини високого тиску [6] (Технічний регламент

безпеки простих посудин високого тиску, затверджений Постановою Уряду № 268 від 25.03.2009 р.).

Так, за три роки (2014–2017 рр.) було прийнято нові Закони України «Про стандартизацію», «Про метрологію та метрологічну діяльність» та «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», а з метою їх реалізації було схвалено Стратегію розвитку системи технічного регулювання аж до 2020 року, а також розроблено та прийнято понад 80 нормативно-правових актів [7, с. 5]. Слід зазначити, що «вразливим елементом» в державному управлінні є двохстороння лібералізація, тому що товари, вироблені в Європі, відповідають всім стандартам та за своєю вартістю є нижчими, ніж вітчизняні. Здебільшого причиною цього є технологічна ефективність виробництва європейської продукції, оскільки свого часу державна підтримка та незалежне фінансування зробили виробництво стандартизованим, як наслідок, на ринку з'явилась велика кількість якісної продукції та порівняно невелика її вартість.

Так, наприклад, за обсягами виробництва сільськогосподарської продукції та продуктивністю праці у сільському господарстві євро регіон характеризується високим рівнем інтенсивності й товарності цієї галузі. Більшість країн ЄС не тільки самодостатні аграрні країни, а й вагомими експортерами агропродовольчої продукції. Взагалі європейський аграрний бізнес – це висококонкурентний сектор ринкової економіки, функціонування та розвиток якого гарантують продовольчу безпеку та соціальний добробут населення Європи [8]. Тому для України в процесі євроінтеграції агропромисловий комплекс ЄС є суттєвою загрозою.

З огляду на вищесказане важливою є взаємодія державного управління та ринкового саморегулювання на загальнодержавному, регіональному та галузевому рівнях для підтримки конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника на міжнародних ринках. Також слід зазначити, що прогнозування взаємодії між державним регулюванням та тенденціями, що є на сьогодні на ринку, ефективно для розуміння кількості і якості стандартів, які мають бути впроваджені Україною, враховуючи вітчизняні особливості виробництва. Формування стратегії та адаптації Україною через механізм державного регулювання вітчизняного ринку до європейського законодавства в процесі реалізації євроінтеграційної політики зводиться до наступних стратегій: збільшення експорту товарів, що пройшли стандартизацію, сертифікацію та гармонізацію торговельних правил; технічне вдосконалення виробленої продукції шляхом державної підтримки зменшення імпортозалежності; ефективна податкова політика для українських товаровиробників, що експортують товар на європейські ринки. Для збільшення експортного потенціалу українських виробників слід гармонізувати вітчизняне законодавство відносно митно-тарифних ставок між ЄС та Україною (скасування мит і тарифів за принципами усунення асиметричності), а також стандартизації і сертифікації товарів згідно з європейськими принципами безпеки товарів (стосовно виробництва, пакування, зберігання та логістики продукції). Така реалізація та обґрунтована оптимізація дадуть можливість для створення сприятливих умов до збільшення експорту, зменшення імпортозалежності та дозволять прискорити євроінтеграційні процеси в Україні [8].

Аналіз інтеграційних процесів для визначення конкурентоспроможності національного виробника відзначає позитивні наслідки впровадження європейських

стандартів в державне управління економікою. Впровадження європейських стандартів якості дозволить українському виробнику втілити у виробництво інноваційні технологічні процеси, що забезпечить якість продукції, а це приведе до конкурентостроможності національного товару.

Показники вітчизняної економіки порівняно з європейськими торговельними партнерами свідчать про несвоєчасність лібералізації зовнішньоекономічних відносин. Так, досить низький ВВП на душу населення свідчить, що виробничо-промисловий комплекс України не здатний адаптуватись до попиту на європейському ринку.

На сьогодні Україна не достатньо залучена в процеси регулятивних норм, що відбуваються в європейському співтоваристві. Через це національна економіка не є інвестиційно привабливою. Основними причинами цього можна назвати: значне відставання України від світових тенденцій в галузі інформатизації та розвитку інформаційних технологій – транснаціональні корпорації тільки починають формуватись, а тому вони є неконкурентоспроможними на світовій арені і не спроможні до створення глобальних стратегій; непослідовна економічна лібералізація; недостатня координація зовнішньої політики з країнами, що розвиваються (в основному пострадянськими) [9, с. 30].

Є можливість розглядати стандарти (чи їх системи) за орієнтацією вимог (стандарт на продукт), за глибиною застосування (вертикальний або горизонтальний стандарт), за широтою застосування (регіональний, національний чи міжнародний). Внаслідок великої кількості європейських стандартів є доцільним розглянути ті, які застосовуються найчастіше.

Між Європейською комісією, Європейською агенцією стандартів харчових продуктів та країнами-членами ЄС існує мережа оперативного попередження, основною метою якої є полегшення застосування відповідних оперативних заходів для усунення загрози здоров'ю людей. Проаналізувавши законодавство ЄС, зазначимо, що ринковий нагляд складається з двох компонентів.

Вертикального – він встановлює правила для ринкового нагляду за певними видами товарів (включає в себе директиви Нового та глобального підходів, директиви старого підходу). Горизонтального – встановлює загальні принципи ринкового нагляду (включає в себе директиву щодо відповідальності за дефектну продукцію (85/374/ЄЕС), директиву про загальну безпечність продукції (2001/95/ЄС), регламент щодо вимог до акредитації та ринкового нагляду (765/2008)).

Регламенти, що використовуються в ЄС, належать до горизонтального законодавства і регулюють правові відносини між суб'єктами права, тоді як технічні нормативи, що є в цих документах, відсутні. В вертикальних директивних документах є технічні норми і, як правило, вони містяться в додатках [10, с. 160]. Для України на даний момент існують наступні горизонтальні складові: законодавство; лабораторна служба; інформація, навчання та комунікації; менеджмент та організаційна структура. Якщо узагальнити всі вимоги, то можна сказати, що вони забороняють виводити на ринок продукцію, що може завдати шкоди життю та здоров'ю людини.

Так, в Україні широко застосовується міжнародний стандарт ISO 9000 для системного аналізу управління якістю. Його було розроблено Технічним комітетом ISO/TC 176 «Управління якістю і забезпечення якості», підкомітетом SC 1 «Поняття

та термінологія». Його особливістю є те, що стандарт специфікує вимоги до системи, а не до продуктів.

Так, наприклад, харчової промисловості, в країнах ЄС широко поширена практика впровадження не тільки системи HACCP, а й сертифікації. У Стандартах для харчових продуктів (стандарти безпечності харчових продуктів) було розроблено так звані «ключові критерії», вони є системою для управління безпечності харчових продуктів. Вони визначають вимоги до продукції, яким мають відповідати стандарти безпечності харчових продуктів для визнання їх Глобальною ініціативою з безпечності продуктів харчування. Вона визначає основні критерії, методи оцінки та допущення стандартів безпеки продукції, рекомендації для установ, що займаються сертифікацією, вимоги до логотипів та вимоги для контролюючих органів. На даний час визнані такі стандарти: «BRC Technical Standard», голландський стандарт «Dutch HACCP Standard» «International Standard for Auditing Food Suppliers», міжнародний стандарт на харчові продукти (IFS), стандарт безпечності і якості харчових продуктів «SQF 2000 Standard».

Система HACCP виділяє наступні принципи: проведення аналізу небезпечних чинників; визначення критичних контрольних точок; визначення критичної межі; створення системи моніторингу контролю критичних контрольних точок; визначення коригувальних дій, що мають вживатись, для взяття під контроль критичної точки; визначення заходів перевірки для підтвердження ефективності системи HACCP; складання документації для охоплення всіх методів, що застосовують ці принципи [11, с. 250]. Дана система є обов'язковою до застосування в країнах Європейського Союзу, крім цього, згідно з технічним регламентом Митного союзу «Про безпеку харчової продукції» (TP TC 021/2011), починаючи з 2013 р., він є обов'язковим для всіх, хто приймає участь у виробництві харчових продуктів. В Україні дана система почала впроваджуватись лише в 2001 р. через обов'язковість виконання розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану першочергових заходів щодо впровадження систем управління якістю на підприємствах» № 462-р від 26.09.2001 р., а також Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини» № 771/97 IV від 24.10.2002 р. [12, с. 96]. Хоча в українському законодавстві були посилання на дану систему, вони мали виключно добровільний характер і в основному базуються на ISO 22000 та IFS-стандарті. Не було визначено механізми перевірки ефективності даної системи, відповідальність за безпеку харчових продуктів чітко не була покладена ні на виробників, ні на контролюючі органи. Системою HACCP користувались в основному виробники, які орієнтувались на експорт своєї продукції і не могли бути допущені до міжнародних ринків. Саме підвищення конкурентоспроможності національних товарів на міжнародних ринках має стати стимулом до впровадження даної системи в Україні. Торговельні мережі з іноземним капіталом, які працювали за принципами Європейського співтовариства, були першопроходцями в цій сфері, пізніше їх прикладу послідували і національні мережі. Законодавством передбачений поступовий перехід до системи для всіх галузей харчової промисловості до 2020 р. Та слід зауважити, що існує низка виключень для закладів громадського харчування, кондитерських та закладів роздрібної торгівлі.

Крім вищезазначених, є дещо відмінний стандарт GlobalGAP, його основна відмінність полягає в тому, що він дозволяє відстежити і дати оцінку всьому технологічному процесу. Для остаточної перевірки готової продукції додатково проводить аналіз на вміст залишків і пестицидів. Він надає виробнику суттєві переваги, а точніше комерційні (товар, що сертифікований GlobalGAP, дає розуміння покупцю про його безпечність, а тому не виникає проблем з його збутом), конкурентні (сертифіковані товари мають більше конкурентних переваг), впевненість споживачеві (дає впевненість про належну якість продукції для всіх, хто є покупцем, – ресторан, мережа роздрібною торгівлі чи переробне підприємство).

Також з 2004 р. в Європейському співтоваристві застосовується директива загальної безпеки для обміну інформацією про товари, що несуть небезпеку, – RAPEX. Вона має ряд переваг, серед яких гнучкість, ефективність та оперативність. Так, наприклад, якщо в одній з точок збуту було виявлено продукцію, що може нести загрозу, цей товар вилучається з усіх точок збуту по всій країні. Згідно з директивою Комісія має бути поінформована про товари, що можуть становити небезпеку для споживача, як наприклад, дефекти виробництва, неналежне маркування чи інструкція. Система застосовується до всіх товарів, крім товарів, що призначені для професійного використання, та товарів, що мають еквівалентні до системи сертифікати стандартизації.

В умовах дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стратегічним напрямом діяльності має бути адміністративно-правове регулювання стандартизації, оскільки таке регулювання пов'язане з інтеграцією в європейську економіку. Урядова політика в питаннях стандартизації, хоч і обмежена нормативно-правовими актами, має концентрувати діяльність бізнес-операторів на досягненні гармонізації в умовах спільного європейського ринку [13, с. 63]. Після 2014 р. одним із важливих завдань було відмовитися від старих стандартів (ГОСТів), які стояли на заваді вітчизняним виробникам у справі просування своїх виробів на міжнародні ринки. Про значні успіхи у цьому напрямку свідчить той факт, що у 2019 р. фонд національних стандартів становить 21 808 національних стандартів, з них 13 977 – міжнародні та європейські стандарти, прийняті як національні (7 197 – міжнародні стандарти; 6 780 – європейські стандарти) [14].

Висновки та перспективи. Підбиваючи підсумок, можна стверджувати, що стандарти, до яких наразі частина українських експортерів непристосована, стають вагомшою перешкодою для лібералізації торгівлі з ЄС. І попри те, що було прийнято важливі для українських виробників Закони України «Про стандартизацію», «Про метрологію та метрологічну діяльність» та «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», а з метою їх реалізації було схвалено Стратегію розвитку системи технічного регулювання, а також розроблено та прийнято понад 80 нормативно-правових актів, питання подальшої гармонізації є вкрай важливим та актуальним, оскільки дасть можливість вітчизняним товаровиробникам реалізовувати на ринку ЄС свою продукцію, яка охоплена Угодою, без проходження додаткових процедур оцінки відповідності. Подальші дослідження мають стосуватись розробки механізмів державного управління, усунення проблем впровадження європейських стандартів у сфери економіки України, забезпечити розвиток значної кількості економічних

галузей України і, що найголовніше, ефективний розвиток соціальної інфраструктури та створити фундамент для належного економічного рівня мешканців.

Література

1. Каїра Л. Г., Титар К. А. Україна і сучасні процеси світової економічної глобалізації. Збірник наукових праць з гуманітарних дисциплін «Славута». 2013. № 6. URL: <http://slavutajournal.com.ua/архив-номерів/slavuta-vipusk-6-2013/ukraina-i-suchasni-procesi-svitovoi-ekonomichnoi-globalizacii/> (дата звернення: 15.05.2019) .
2. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація. Бичківський Р. В. та ін. Львів: Львівська політехніка, 2004. 560 с.
3. Пархоменко М. М. Міжнародний досвід забезпечення якості продукції. Форум Права. 2010. № 3. С. 344 – 350.
4. Терещенко О., Калайда І. Технічні бар'єри у торгівлі в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Юридична газета. 2016. № 9–10 (507-508). URL: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/tehnichni-bareri-u-torgivli-v-konteksti-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-es.html> (дата звернення: 15.05.2019).
5. Віткін Л. М. Трансформація української інфраструктури якості. Інфраструктура якості: перспективи та тенденції розвитку. Київ, ДП «УкрНДНЦ», 2017. 49 с.
6. Паламарчук Т. П., Розвиток механізмів впровадження європейських стандартів управління аграрним сектором: теорія, практика, перспективи. Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2015. № 10. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/10_2015/10.pdf (дата звернення: 15.05.2019).
7. Ботвіна Н. О. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на економічну безпеку України. Економічний аналіз. 2014. Т. 16 (1). С. 28 – 33.
8. Хімичева Г. І. Зенкін М. А., Скалига Т. М. Аналіз сучасних принципів і підходів до оцінки якості та безпечності харчової продукції. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Технічні науки. 2015. № 6. С. 156 – 163.
9. Михальські Торстен. Управління якістю у харчовій промисловості із врахуванням Європейського харчового кодексу і міжнародно визнаних стандартів: Довідник. Львів: ПАІС, 2006. 336 с.
10. Про безпечність та якість харчових продуктів. Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР (в ред. від 6 вересня 2005 р. з наступними змінами та доповн.). Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1998. № 19. Ст. 98.
11. Єсімов С. С., Дитюк В. З. Адміністративно-правове регулювання стандартизації – важливий напрям підвищення обороноздатності України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. № 845. С. 61 – 67.
12. Гавриляк М. Я., Шестопал Г. С. Системний підхід до безпечності харчової продукції в ЄС та Україні. Товарознавчий вісник. 2017. Вип. 10. С. 5 – 13.

References

1. Kaira, L.H., Tytar K.A. (2013). Ukraina i suchasni protsesy svitovoi ekonomichnoi hlobalizatsii [Ukraine and modern processes of world economic globalization]. Zbirnyk naukovykh prats z humanitarnykh dystsyplin «Slavuta»- Collection of scientific works in the humanities «Slavuta». № 6. Retrieved from <http://slavutajournal.com.ua/архив-номерів/slavuta-vipusk-6-2013/ukraїna-i-suchasni-procesi-svitovoi-ekonomichnoi-globalizatsii/> (appeal:15.05.2019) [in Ukrainian].
2. Bychkivskiy, R.V. (2004). Metrolohii, standartyzatsiia, upravlinnia yakistiu i sertyfikatsiia [Metrology, standardization, quality management and certification] Lvivska politehnika. Lviv, 560 p. [in Ukrainian]
3. Parkhomenko, M.M. (2010). Mizhnarodnyi dosvid zabezpechennia yakosti produktsii [International experience in product quality assurance]. Forum Prava - Forum Right. № 3. P. 344-350 [in Ukrainian].
4. Tereshchenko, O., Kalaida I. (2016). Tekhnichni bariery u torhivli v konteksti Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS [Technical barriers to trade in the context of the EU-Ukraine Association Agreement] Yurydychna hazeta - Legal newspaper. № 9-10. P. 507-508. Retrieved from <http://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investitsiyi/tehnichni-bareri-u-torgivli-v-konteksti-ugodi-pro-asociatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-es.html> (appeal: 15.05.2019) [in Ukrainian].
5. Vitkin, L. M. (2017). Transformatsiia ukrainskoi infrastruktury yakosti. [Transformation of the Ukrainian quality infrastructure] Infrastruktura yakosti: perspektyvy ta tendentsii rozvytku. -Quality infrastructure: prospects and trends Kyiv, DP «UkrNDNTs», 49 p. [in Ukrainian].
6. Palamarchuk, T.P. (2015). Rozvytok mekhanizmv uprovadzhennia yevropeiskykh standartiv upravlinnia ahrarnym sektorom: teoriia, praktyka, perspektyvy. [Development of mechanisms for implementation of European standards for agricultural sector management: theory, practice, prospects] Elektronnyi zhurnal «Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok» – Public magazine «Public Administration: Improvement and Development». № 10. Retrieved from http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/10.pdf (appeal: 15.05.2019) [in Ukrainian].
7. Botvina, N.O. (2014). Vplyv hlobalizatsiinykh ta intehratsiinykh protsesiv na ekonomichnu bezpeku Ukrainy [Impact of globalization and integration processes on the economic security of Ukraine]. Ekonomichniy analiz. Economic analysis. T. 16 (1). P. 28-33 [in Ukrainian].
8. Khimicheva, H.I., Zenkin M.A. (2015). Analiz suchasnykh pryntsypiv i pidkhodiv do otsinky yakosti ta bezpechnosti kharchovoi produktsii [Analysis of current principles and approaches to food quality and safety assessment]. Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu tekhnolohii ta dyzainu. Serii : Tekhnichni nauky -Bulletin of the Kiev National University of Technology and Design. Series: Technical Sciences. № 6. P. 156-163 [in Ukrainian].
9. Mykhalski, Torsten. (2006). Upravlinnia yakistiu u kharchovii promyslovosti iz vrakhuvanniam Yevropeiskoho kharchovoho kodeksu i mizhnarodno vyznanykh standartiv: Dovidnyk [Quality management in the food industry, taking into account

- the European Food Code and internationally recognized standards]. PAIS, Lviv. 336 p. [in Ukrainian].
10. Pro bezpechnist ta yakist kharchovykh produktiv [About food safety and quality] (1997). Zakon Ukrainy vid 23.12.1997 r. № 771/97-VR (v red. vid 6 veresnia 2005 r. z nastupnymy zmin. ta dopovn.). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)). Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. № 19. St. 98 [in Ukrainian].
 11. Yesimov, S.S., Dytiuk, V.Z. (2016). Administratyvno-pravove rehuliuвання standartyzatsii – vazhlyvyi napriam pidvyshchennia oboronozdatnosti Ukrainy. [Administrative and legal regulation of standardization is an important direction of improving the defense capability of Ukraine]. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Yurydychni nauky. -Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Law. № 845. P. 61-67 [in Ukrainian].
 12. Havryliak, M.Ya., Shestopal, H.S. (2017). Systemnyi pidkhid do bezpechnosti kharchovoi produktsii v YeS ta Ukraini [A systematic approach to food safety in the EU and Ukraine]. Tovaroznavchyi visnyk. Merchandise Bulletin. № 10. P. 5-13 [in Ukrainian].

Статтю отримано 12 серпня 2019 р.

Article received August 12, 2019.